

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 19 december 2019*

”Begäran om förhandsavgörande – Förfarandet för skyndsam handläggning – Institutionell rätt – Unionsmedborgare som väljs till ledamot av Europaparlamentet medan han är häktad i ett straffrättsligt förfarande – Artikel 14 FEU – Begreppet ledamot av Europaparlamentet – Artikel 343 FEUF – Immunitet som krävs för att unionen ska kunna fullgöra sin uppgift – Protokoll (nr 7) om Europeiska unionens immunitet och privilegier – Artikel 9 – Immunitet som Europaparlamentets ledamöter åtnjuter – Immunitet under resa – Immunitet under sessioner – Det personliga, tidsmässiga och materiella tillämpningsområdet för dessa olika typer av immunitet – Europaparlamentets upphävande av immunitet – En nationell domstols ansökan om upphävande av immunitet – Akten om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet – Artikel 5 – Mandat – Artikel 8 – Valförfarande – Artikel 12 – Prövning av behörigheten för Europaparlamentets ledamöter efter det att valresultatet officiellt har tillkännagetts – Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Artikel 39.2 – Val av Europaparlamentets ledamöter genom allmänna, direkta, fria och hemliga val – Valbarhet”

I mål C-502/19,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Tribunal Supremo (Högsta domstolen, Spanien) genom beslut av den 1 juli 2019, som inkom till domstolen samma dag, i brottmålet mot

Oriol Junqueras Vies,

ytterligare deltagare i rättegången:

Ministerio Fiscal,

Abogacía del Estado,

Partido político VOX,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden K. Lenaerts, vice ordföranden R. Silva de Lapuerta, avdelningsordförandena J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, A. Prechal, L.S. Rossi och M.I. Jarukaitis samt domarna E. Juhász, J. Malenovský (referent), L. Bay Larsen, C. Toader, N. Piçarra, A. Kumin, N. Jääskinen och N. Wahl,

generaladvokat: M. Szpunar,

* Rättegångsspråk: spanska.

justitiesekreterare: förste handläggaren M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 14 oktober 2019,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Oriol Junqueras Vies, genom A. Van den Eynde Adroer, abogado,
- Ministerio Fiscal, genom F. Cadena Serrano, C. Martínez-Pereda, J. Moreno Verdejo och J. Zaragoza Aguado,
- Partido político VOX, genom M. Castro Fuertes, abogada, biträdd av M. Hidalgo López, procuradora,
- Spaniens regering, genom S. Centeno Huerta och A. Rubio González, båda i egenskap av ombud,
- Europaparlamentet, genom C. Burgos, F. Drexler och N. Görlitz, samtliga i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom F. Erlbacher och I. Martínez del Peral, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 12 november 2019 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 9 i protokoll (nr 7) om Europeiska unionens immunitet och privilegier (EUT C 326, 2012, s. 266) (nedan kallat protokollet om unionens immunitet och privilegier).
- 2 Begäran har framställts i samband med att Oriol Junqueras Vies, i anslutning till ett brottmål mot honom, har överklagat ett beslut från Tribunal Supremo (Högsta domstolen, Spanien). Det beslutet innebar avslag på en ansökan, efter det att resultatet av det val till Europaparlamentet som anordnats den 26 maj 2019 officiellt tillkännagetts, om att den häktning som han omfattats av sedan november 2017 ska hävas, för att han ska kunna uppfylla en formalitet som enligt spansk rätt krävs för att erhålla ställning som ledamot av detta parlament.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Protokollet om unionens immunitet och privilegier

- 3 Kapitel III i protokollet om unionens immunitet och privilegier, som rör ”Europaparlamentets ledamöter”, består bland annat av artikel 9, i vilken följande anges:

”Under Europaparlamentets sessioner ska dess ledamöter åtnjuta

- a) vad avser deras egen stats territorium, den immunitet som beviljas parlamentsledamöter i deras land,

b) vad avser alla andra medlemsstaters territorium, immunitet vad gäller alla former av kvarhållande och lagföring.

Immuniteten ska även vara tillämplig på ledamöterna under resan till och från Europaparlamentets mötesplats.

Immuniteten kan inte åberopas av en ledamot som tas på bar gärning och kan inte hindra Europaparlamentet att utöva sin rätt att upphäva en av dess ledamöters immunitet.”

Valakten

4 Akten om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet, som utgör en bilaga till rådets beslut 76/787/EKSG, EEG, Euratom av den 20 september 1976 (EGT L 278, 1976, s. 1), ändrades senast genom rådets beslut 2002/772/EG, Euratom av den 25 juni 2002 och av den 23 september 2002 (EGT L 283, 2002, s. 1) (nedan kallad valakten).

5 Det föreskrivs i artikel 1.3 i valakten att valen av Europaparlamentets ledamöter ska vara allmänna, direkta, fria och hemliga.

6 Artikel 5 i denna akt har följande lydelse:

”1. Den femårsperiod för vilken Europaparlamentets ledamöter valts skall börja då den första sessionen öppnas efter varje val.

...

2. Företrädarnas mandattid skall börja och sluta vid samma tidpunkt som den period som avses i punkt 1.”

7 I artikel 6.2 i nämnda akt föreskrivs följande:

”Europaparlamentets ledamöter skall åtnjuta den immunitet och de privilegier som gäller för dem enligt [protokollet om unionens immunitet och privilegier].”

8 I artikel 8 första stycket i samma akt föreskrivs följande:

”Om inte annat följer av bestämmelserna i denna akt skall valförfarandet i varje medlemsstat genomföras enligt de nationella bestämmelserna.”

9 Artikel 11.3 och 11.4 i valakten har följande lydelse:

”3. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel [229 FEUF] skall Europaparlamentet utan särskild kallelse sammanträda den första tisdagen sedan en månad har förflutit efter utgången av valperioden.

4. Det avgående Europaparlamentets befogenheter skall upphöra när det nya Europaparlamentet sammanträder första gången.”

10 I artikel 12 i denna akt föreskrivs följande:

”Europaparlamentet skall pröva företrädarnas behörighet. I detta syfte skall Europaparlamentet beakta de valresultat som medlemsstaterna officiellt har tillkännagivit och avgöra sådana tvister som kan uppkomma på grund av bestämmelserna i denna akt, dock inte tvister som uppkommer på grund av nationella bestämmelser som akten hänvisar till.”

Spansk rätt.

Spaniens konstitution

11 I artikel 71 i den spanska konstitutionen anges följande:

”1. Deputerade och senatorer åtnjuter okränkbarhet för de åsikter som de ger uttryck för i utövandet av sitt uppdrag.

2. Under uppdragsperioden åtnjuter deputerade och senatorer även immunitet och de får endast gripas i fall då de ertappats på bar gärning. De kan varken åtalas eller lagföras om inte deras respektive kammare först har gett sitt medgivande.

3. I mål mot deputerade och senatorer ska avdelningen för brottmål vid Tribunal Supremo [(Högsta domstolen)] vara behörig.

...”

Vallagen

12 I artikel 224 i Ley orgánica 5/1985, de Régimen Electoral General (överordnad lag 5/1985 om allmän valordning) av den 19 juni 1985 (BOE nr 147, av den 20 juni 1985, s. 19110), i den lydelse som var tillämplig på omständigheterna i det nationella målet (nedan kallad vallagen), anges följande:

”1. Junta Electoral Central [den centrala valmyndigheten, Spanien] ska senast den tjugonde dagen efter valen räkna samman rösterna på nationell nivå, fördela platserna i förhållande till alla kandidaturer och tillkännage vilka som valts.

2. De kandidater som valts ska, inom fem dagar från det att de har tillkännagetts, vid [den centrala valmyndigheten] svära eller lova att respektera konstitutionen. Efter utgången av denna frist ska [den centrala valmyndigheten] förklara att platserna för de parlamentsledamöter som inte har svurit eller lovat att respektera konstitutionen är vakanta och upphäva alla de rättigheter och privilegier som skulle kunna tillkomma dessa personer på grund av deras uppdrag till dess att de har avlagt denna ed.

...”

Förordningen om deputeradekammaren

13 I artikel 20 i Reglamento del Congreso de los Diputados (förordningen om deputeradekammaren) av den 10 februari 1982 (BOE nr 55, av den 5 mars 1982, s. 5765) föreskrivs följande:

”1. En deputerad som förklarats vald erhåller fullständig ställning som deputerad genom att samtidigt uppfylla följande villkor:

1) till generalsekretariatet ge in den fullmakt som utfärdats av valmyndighetens behöriga organ,

2) avge sin verksamhetsförklaring i enlighet med vad som föreskrivs i [vallagen],

3) vid det första plenarsammanträdet i vilket deputeraden deltar avge löfte eller ed om att respektera konstitutionen.

2. Rättigheterna och privilegierna ska gälla från den tidpunkt då deputeraden förklaras vald. Om tre plenarsammanträden har hållits utan att deputeraden har förvärvat en sådan ställning, i enlighet med föregående punkt, ska han eller hon emellertid inte åtnjuta dessa rättigheter eller privilegier förrän nämnda ställning erhållits.”

Straffprocesslagen

- 14 I artikel 384 bis i Ley de Enjuiciamiento Criminal (straffprocesslagen), i den lydelse som var tillämplig på omständigheterna i det nationella målet, anges följande:

”Ett lagakraftvunnet beslut att väcka åtal och ett beslut om häktning för brott som begåtts av en person som hör till eller är knuten till väpnade grupper eller enskilda terrorister eller upprorsmän medför att den åtalade, som har en offentlig tjänst eller ett offentligt uppdrag, automatiskt avstängs från tjänsten eller uppdraget så länge som vederbörande är frihetsberövad.”

- 15 I artikel 503.1 i denna lag föreskrivs följande:

”1. Beslut om häktning får endast meddelas om följande villkor är uppfyllda:

- 1) om det konstateras att det i målet föreligger en eller flera omständigheter som kännetecknar brott för vilket är föreskrivet fängelse i två år eller däröver, eller för vilket är föreskrivet ett kortare frihetsberövande om den som utreds eller är tilltalad har anteckningar i belastningsregistret som varken har gallrats eller kan gallras, enligt vilka den berörde har dömts för ett uppsåtligt brott,

...

- 2) om det i målet föreligger tillräckliga skäl för att anse att den mot vilken beslutet om frihetsberövande ska meddelas har ådragit sig straffrättsligt ansvar för brottet,

- 3) om beslutet om häktning har något av följande mål:

- a) säkerställa att den som utreds eller är tilltalad närvarar vid rättegången om det skäligen kan anses att det föreligger flyktfara.

...”

- 16 Artiklarna 750–754 i nämnda lag har följande lydelse:

”Artikel 750

En domstol som har grund för att lagföra en senator eller deputerad i Cortes [(senaten och deputeradekammaren, Spanien)] för brott ska avhålla sig från att inleda förfarandet mot vederbörande under parlamentets session, såvida inte den medlagstiftande församling som den berörda senatören eller deputeraden hör till har gett sitt medgivande.

Artikel 751

Om en senator eller deputerad har tagits på bar gärning får han eller hon gripas och lagföras utan det medgivande som avses i föregående artikel, men den medlagstiftande församling som vederbörande hör till ska informeras om detta senast 24 timmar efter gripandet eller lagföringen.

Den berörda medlagstiftande församlingen ska även informeras om alla pågående förfaranden mot den som, under lagföringen, har valts till senator eller deputerad i Cortes.

Artikel 752

Om en senator eller deputerad i Cortes har åtalats under tid då parlamentet inte är samlat, ska den domstol vid vilken målet pågår genast informera den berörda medlagstiftande församlingen om detta.

Detsamma gäller om en senator eller en deputerad i Cortes har lagförts innan församlingen har samlats.

Artikel 753

Justitiesekreteraren ska i vart fall vilandeförklara förfarandena från den dag då [senaten och deputeradekammaren] informerats, oavsett om dess sessioner pågår eller inte, i samband med vilket sakförhållandena ska bestå till dess att den berörda medlagstiftande församlingen meddelar det beslut som den finner vara lämpligt.

Artikel 754

Om senaten eller deputeradekammaren beslutar att inte ge det medgivande som begärts ska målet avskrivas i förhållande till senatorn eller deputeraden i Cortes, medan målet ska fortsätta med avseende på övriga åtalade.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 17 Klaganden i det nationella målet, Oriol Junqueras Vies, var vice ordförande för Gobierno autonómico de Cataluña (den autonoma regionen Kataloniens regering, Spanien) vid tidpunkten då Ley 19/2017 del Parlamento de Cataluña, reguladora del referéndum de autodeterminación (lag 19/2017, av Kataloniens parlament, om folkomröstning om självbestämmande) av den 6 september 2017 (DOGC nr 7449A, av den 6 september 2017, s. 1) och Ley 20/2017 de transitoriedad jurídica y fundacional de la República (lag 20/2017, av Kataloniens parlament, om republikens rättsliga och konstituerande övergång) av den 8 september 2017 (DOGC nr 7451A, av den 8 september 2017, s. 1) antogs, samt då folkomröstningen om självbestämmande hölls, den 1 oktober 2017, enligt den förstnämnda av dessa båda lagar, vars bestämmelser under tiden hade upphävts enligt ett beslut av Tribunal Constitucional (Författningsdomstolen, Spanien).
- 18 Till följd av att nämnda lagar antagits och nämnda folkomröstning hållits inledde Ministerio fiscal (åklagarmyndigheten, Spanien), Abogado del Estado (statsadvokaten, Spanien) och Partido político VOX (det politiska partiet VOX) ett straffrättsligt förfarande mot flera personer, däribland Oriol Junqueras Vies. De ansåg att dessa personer hade deltagit i en separatistisk process och i samband med detta begått handlingar som kunde hänföras till tre brott, nämligen, för det första, ”upplopp” eller ”uppror”, för det andra, ”ohörsamhet” och, för det tredje, ”otillbörligt användande av allmänna medel”.
- 19 Oriol Junqueras Vies häktades under förundersökningen i detta straffrättsliga förfarande, enligt ett beslut av den 2 november 2017 som meddelats med stöd av artikel 503 i straffprocesslagen. Beslutet har sedan dess förnyats vid flera tillfällen, vilket innebar att den berörde fortfarande var häktad vid tidpunkten för hänskjutandet av den begäran om förhandsavgörande som föranleder förevarande dom.
- 20 Efter det att den dömande fasen i det straffrättsliga förfarandet hade inletts ställde Oriol Junqueras Vies upp i det val till Congreso de los Diputados (deputeradekammaren, Spanien) som anordnades den 28 april 2019 och som resulterade i att han valdes till deputerad.
- 21 Tribunal Supremo (Högsta domstolen) fann, genom beslut av den 14 maj 2019, att det saknades anledning att begära ett sådant förhandsmedgivande av deputeradekammaren som avses i artikel 71.2 i den spanska konstitutionen, eftersom Oriol Junqueras Vies valdes till deputerad efter det att den

- dömande fasen i det straffrättsliga förfarandet hade inletts mot bland annat honom. Enligt denna domstols praxis tillerkänns nämligen spanska deputerade och senatorer immunitet enligt nämnda bestämmelse i konstitutionen endast vad gäller straffrättsliga förfaranden i vilka den dömande fasen ännu inte inletts den dag då de väljs till eller erhåller ställning som deputerad eller senator.
- 22 Genom samma beslut beviljade Tribunal Supremo (Högsta domstolen) Oriol Junqueras Vies, enligt en av denne ingiven ansökan, särskilt tillstånd att lämna anstalten där han var frihetsberövad för att, under polisövervakning, kunna delta i det första plenarsammanträdet i deputeradekammaren och för att vid detta tillfälle kunna uppfylla kraven för att tillträda sitt uppdrag, däribland de krav som föreskrivs i artikel 20 i förordningen om deputeradekammaren.
 - 23 Efter det att Oriol Junqueras Vies hade uppfyllt dessa krav och tillträtt sitt uppdrag, och sedan återvänt till anstalten där han var frihetsberövad, avstängdes han från sitt uppdrag som deputerad genom beslut som deputeradekammarens presidium meddelade den 24 maj 2019, enligt artikel 384 bis i straffprocesslagen.
 - 24 Under den dömande fasen i det straffrättsliga förfarande som hade inletts mot bland annat Oriol Junqueras Vies ställde denne även upp i det val till Europaparlamentet som anordnades den 26 maj 2019. Det valet resulterade i att han valdes till ledamot av Europaparlamentet, såsom framgår av den centrala valmyndighetens officiella tillkännagivande av valresultatet i ett beslut av den 13 juni 2019 om ”tillkännagivande av valda ledamöter till Europaparlamentet i det val som anordnats den 26 maj 2019” (BOE nr 142, av den 14 juni 2019, s. 62477) i enlighet med artikel 224.1 i vallagen. I detta beslut fördelade den centrala valmyndigheten för övrigt, såsom föreskrivs i samma bestämmelse, de platser i Europaparlamentet som Konungariket Spanien förfogar över till de personer som valts, däribland Oriol Junqueras Vies.
 - 25 Genom beslut av den 14 juni 2019 avslag Tribunal Supremo (Högsta domstolen) en ansökan från Oriol Junqueras Vies om särskilt tillstånd att under polisbevakning lämna anstalten där han var frihetsberövad, för att kunna infinna sig vid den centrala valmyndigheten för att avlägga ed eller löfte om att respektera den spanska konstitutionen, såsom krävs enligt artikel 224.2 i vallagen.
 - 26 Den 20 juni 2019 antog den centrala valmyndigheten ett beslut i vilket den konstaterade att Oriol Junqueras Vies inte hade avlagt eden eller löftet i fråga och förklarade, i enlighet med artikel 224.2 i vallagen, att den plats som han hade tilldelats i Europaparlamentet var vakant samt att alla de rättigheter och privilegier som skulle kunna tillkomma honom på grund av hans uppdrag var upphävda.
 - 27 Den 2 juli 2019 öppnade Europaparlamentets ordförande den första sessionen för den mandatperiod som följde av det val till Europaparlamentet som hade anordnats den 26 maj 2019.
 - 28 Oriol Junqueras Vies överklagade det beslut som nämns i punkt 25 ovan till Tribunal Supremo (Högsta domstolen) och gjorde gällande den immunitet som föreskrivs i artikel 9 i protokollet om unionens immunitet och privilegier.
 - 29 Efter det att åklagarmyndigheten, statsadvokaten och det politiska partiet VOX anmodats att yttra sig över detta gjorde de gällande att Oriol Junqueras Vies inte skyddades av den aktuella immuniteten.
 - 30 Tribunal Supremo (Högsta domstolen) har i sitt beslut om hänskjutande inledningsvis angett att de frågor om unionsrättens tolkning, som den ställt till EU-domstolen, inte har uppkommit i samband med förberedandet av dess dom i sakfrågan i brottmålet mot bland annat Oriol Junqueras Vies, utan i samband med hans överklagande av det beslut som nämns i punkt 25 ovan. Den hänskjutande domstolen anser dessutom att handläggningen av ett sådant överklagande inte villkorar innehållet i denna dom i sakfrågan, med förbehåll för den eventuella ”reflexverkan” eller ”indirekta verkan” på nämnda prövning som de handlingar som antas till följd av att tillstånd att lämna anstalten där han är

frihetsberövad beviljas eller nekas kan ha. Nämnda domstol har slutligen understrukit att den är skyldig att ställa de frågor som anges i beslutet om hänskjutande till EU-domstolen. I enlighet med artikel 71.3 i den spanska konstitutionen ska Tribunal Supremo (Högsta domstolen) nämligen pröva Oriol Junqueras Vies överklagande i egenskap av domstol i första och sista instans.

- 31 Vad beträffar dessa frågor, har Tribunal Supremo (Högsta domstolen) för det första angett att det beslut som överklagats innebär att en person, som valts till ledamot av Europaparlamentet medan denna person varit häktad och mot vilken den dömande fasen i det straffrättsliga förfarandet redan inletts, nekas särskilt tillstånd att lämna anstalten där han är frihetsberövad för att kunna avlägga ed eller löfte om att respektera den spanska konstitutionen, vilket krävs enligt artikel 224 i vallagen av en person som har valts till ett sådant uppdrag.
- 32 För det andra har den hänskjutande domstolen beskrivit det sammanhang i vilket beslutet antogs och de omständigheter som beaktats i samband med beslutet. Nämnda domstol har allra först påpekat att de gärningar som Oriol Junqueras Vies anklagas för kan utgöra brott som är särskilt allvarliga, för vilka motsvarande påföljder föreskrivs, eftersom de syftar till att undergräva den konstitutionella ordningen.
- 33 Samma domstol har vidare anfört att häktningen av Oriol Junqueras Vies meddelades på grund av risken för att han skulle avvika.
- 34 Nämnda domstol har slutligen angett att den, vid antagandet av det beslut genom vilket den nekade Oriol Junqueras Vies särskilt tillstånd att lämna anstalten där han var frihetsberövad, inte enbart tog hänsyn till de omständigheter som det har hänvisats till i de två föregående punkterna, med beaktande av artikel 503 i straffprocesslagen, utan även gjorde en avvägning mellan de olika rättigheter och intressen som den ansåg måste beaktas i detta sammanhang.
- 35 Den hänskjutande domstolen har härvidlag förklarat att den till slut fann att det tillfälliga frihetsberövandet av Oriol Junqueras Vies skulle ges företräde framför dennes rätt att delta politiskt i Europaparlamentets arbete, för att upprätthålla målet med det straffrättsliga förfarande som hade inletts mot bland annat honom, ett mål som oåterkalleligen skulle undergrävas om Oriol Junqueras Vies hade tillåtit att lämna Spanien. Tribunal Supremo (Högsta domstolen) anser i detta avseende att det är nödvändigt att skilja mellan, å ena sidan, valet av Oriol Junqueras Vies till deputeradekammaren, efter vilket denne utan svårighet har kunnat tillåtas att bege sig till detta lagstiftningsorgans säte innan han återvänder till anstalten där han är frihetsberövad, och, å andra sidan, valet av vederbörande till Europaparlamentet. Oriol Junqueras Vies deltagande i den första sessionen för denna institutions nya mandatperiod, vilket förutsätter att vederbörande lämnar Spanien, skulle nämligen ha inneburit att häktningen av honom inte kunde kontrolleras, i ett sammanhang som kännetecknas av begränsningar i det straffrättsliga samarbete som upprättats inom Europeiska unionen.
- 36 Tribunal Supremo (Högsta domstolen) har för det tredje motiverat sina två första tolkningsfrågor med behovet av att få klarhet i vid vilken tidpunkt ställningen som ledamot av Europaparlamentet erhålls.
- 37 Nämnda domstol har härvidlag påpekat att EU-domstolen, i dom av den 12 maj 1964, Wagner (101/63, EU:C:1964:28), och i dom av den 10 juli 1986, Wybot (149/85, EU:C:1986:310), har tolkat artikel 9 första stycket i protokollet om unionens immunitet och privilegier på så sätt att det däri ingående begreppet "sessioner" ska definieras självständigt, och inte genom hänvisning till medlemsstaternas nationella rätt, för att säkerställa att Europaparlamentets samtliga ledamöter åtnjuter immunitet under lika lång tid, samt att immunitetens tidsmässiga omfattning ska bestämmas extensivt, vilket innebär att immuniteten gäller hela den period under vilken nämnda institution håller ordinarie sessioner.
- 38 Den hänskjutande domstolen har emellertid konstaterat att denna rättspraxis inte avgör frågan huruvida den immunitet som föreskrivs i artikel 9 första och andra styckena i protokollet om unionens immunitet och privilegier gäller under perioden före inledningen av den första session som

Europaparlamentet håller efter valet. Med detta sagt har nämnda domstol därtill anfört att det – med beaktande av lydelsen av dessa bestämmelser, det mål som eftersträvas med dem och den normgivning i vilken de ingår, såsom denna har beskrivits av domstolen i dom av den 7 juli 2005, Le Pen/parlamentet (C-208/03 P, EU:C:2005:429), och dom av den 30 april 2009, Italien och Donnici/parlamentet (C-393/07 och C-9/08, EU:C:2009:275) – kan anses att den immunitet som föreskrivs i nämnda bestämmelser endast gäller för de av Europaparlamentets ledamöter som har tillträtt sitt uppdrag i denna institution eller, i vart fall, de personer vars namn de behöriga nationella myndigheterna har fört upp i förteckningen över de personer som har uppfyllt de krav som ställs, enligt medlemsstaternas nationella rätt, för att erhålla ställning som ledamot av Europaparlamentet. Såväl denna tolkning som den enligt vilken nämnda immunitet gäller för alla personer som valts till ledamöter av Europaparlamentet ger emellertid upphov till frågor, med hänsyn till deras praktiska konsekvenser.

39 Nämnda domstol önskar, för det fjärde och i sista hand, för det fall den immunitet som föreskrivs i artikel 9 första och andra styckena i protokollet om unionens immunitet och privilegier gäller, i sak få klarhet i vilka konsekvenser denna immunitet ska leda till i samband med Oriol Junqueras Vies överklagande av det beslut som nämns i punkt 25 ovan. Den hänskjutande domstolen önskar närmare bestämt, genom sin tredje tolkningsfråga, få klarhet i huruvida, och i förekommande fall på vilket sätt och av vem, det skydd som nämnda immunitet medför kan vägas mot de andra rättigheter och intressen som ska beaktas vid handläggningen av ett sådant överklagande, mot bakgrund av artikel 39 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och motsvarande bestämmelser i artikel 3 i tilläggsprotokoll nr 1 till Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, undertecknad i Rom den 4 november 1950.

40 Mot denna bakgrund beslutade Tribunal Supremo (Högsta domstolen) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

- ”1) Gäller artikel 9 i [protokollet om unionens immunitet och privilegier] innan ’sessioner’ inletts för en person som åtalats för allvarliga brott och som genom domstolsbeslut har häktats för gärningar som begåtts före inledandet av ett valförfarande, i vilket personen har förklarats vald till Europaparlamentet, men som genom domstolsbeslut har nekats särskilt tillstånd att lämna anstalten där han är frihetsberövad, vilket skulle ha gjort det möjligt för vederbörande att uppfylla de villkor som fastställs i den nationella vallagstiftning som det hänvisas till i artikel 8 i [valakten]?
- 2) För det fall föregående fråga besvaras jakande, och om det organ som har utsetts i den nationella vallagstiftningen har informerat Europaparlamentet om att den person som valts inte har erhållit ställning som ledamot av Europaparlamentet, på grund av att denna person inte uppfyllt de villkor som fastställs i fråga om val (vilket varit omöjligt till följd av den begränsning av rörelsefriheten som uppkommit genom att vederbörande häktats i ett förfarande avseende allvarliga brott), och inte erhåller sådan ställning förrän dessa villkor är uppfyllda, ska det då ändå göras en extensiv tolkning av begreppet ’sessioner’, trots det tillfälliga avbrottet i möjligheterna för den som valts att tillträda sitt uppdrag?
- 3) Om svaret innebär att det ska göras en extensiv tolkning, för det fall den som valts har häktats i ett förfarande avseende allvarliga brott, långt före det att valförfarandet inleddes, är den domstol som har beslutat om frihetsberövandet då skyldig, mot bakgrund av uttrycket ’under resan till och från Europaparlamentets mötesplats’ i artikel 9 i [protokollet om unionens immunitet och privilegier], att häva häktningen på ett absolut och nästan automatiskt sätt, för att formaliteterna ska kunna uppfyllas och resorna till Europaparlamentet ska kunna utföras, eller ska det i varje enskilt fall tillämpas ett kriterium om avvägning mellan de rättigheter och intressen som följer av rättsvisans intresse och ett rättsenligt förfarande, å ena sidan, och de som avser upprättandet av immuniteten, å andra sidan, såväl med avseende på iakttagandet av [Europa]parlamentets funktion och oberoende som med avseende på rätten för den som valts att utöva offentliga uppdrag?”

- 41 Den 14 oktober 2019 meddelade den hänskjutande domstolen en dom i sakfrågan i brottmålet mot bland annat Oriol Junqueras Vies (nedan kallad domen av den 14 oktober 2019). Genom den domen dömdes han dels till 13 års fängelse, dels till en påföljd genom vilken han, under 13 års tid, fråntogs alla sina offentliga ärebetygelser, uppdrag och ämbeten, även i valhänseende, samt förklarades obehörig att erhålla eller utöva nya sådana.
- 42 I skrivelse samma dag översände den hänskjutande domstolen nämnda dom till EU-domstolen. Den angav då att dess begäran om förhandsavgörande fortfarande var relevant och ändamålsenlig, eftersom svaren på frågorna i beslutet om hänskjutande skulle få verkningar oberoende av om frihetsberövandet av Oriol Junqueras Vies följde av ett häktningsbeslut eller en brottmålsdom.

Förfarandet vid domstolen

Skyndsamt handläggning

- 43 Tribunal Supremo (Högsta domstolen) har i sitt beslut om hänskjutande ansökt om att den begäran om förhandsavgörande som ligger till grund för förevarande dom ska handläggas skyndsamt enligt artikel 105 i domstolens rättegångsregler. Till stöd för sin ansökan har denna domstol i sak gjort gällande att dess tolkningsfrågor berörde ställningen som ledamot av Europaparlamentet samt den institutionens sammansättning, att EU-domstolens svar på tolkningsfrågorna indirekt kunde leda till att frihetsberövandet av Oriol Junqueras Vies avbröts och att situationen med frihetsberövande motsvarade den som avses i artikel 267 fjärde stycket FEUF.
- 44 Det föreskrivs i artikel 105.1 i rättegångsreglerna att domstolens ordförande, på ansökan av den hänskjutande domstolen eller i undantagsfall på eget initiativ, efter att ha hört referenten och generaladvokaten, får besluta att ett mål om förhandsavgörande ska handläggas skyndsamt, när målet är av sådan beskaffenhet att det måste avgöras utan dröjsmål.
- 45 I förevarande fall beslutade domstolens ordförande, den 19 juli 2019, efter att ha hört referenten och generaladvokaten, att bifalla den ansökan från den hänskjutande domstolen som avses i punkt 43 ovan. Beslutet motiverades enligt följande. För det första var Oriol Junqueras Vies häktad vid tidpunkten då begäran om förhandsavgörande ingavs, varför de tolkningsfrågor som Tribunal Supremo (Högsta domstolen) hade ställt skulle anses ha uppkommit i ett mål i fråga om en frihetsberövad person, i den mening som avses i artikel 267 fjärde stycket FEUF. För det andra var syftet med frågorna att få en tolkning av en unionsbestämmelse som, till följd av sin natur, kunde vara av betydelse för huruvida Oriol Junqueras Vies skulle vara fortsatt frihetsberövad, för det fall denna bestämmelse var tillämplig på honom (se, för ett liknande resonemang, beslut av domstolens ordförande av den 30 september 2011, Achughabian, C-329/11, ej publicerat, EU:C:2011:630, punkterna 9–12, och, analogt, dom av den 25 juli 2018, Minister for Justice and Equality (Brister i rättsväsendet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkterna 29–31)

Begäran att den muntliga delen av förfarandet ska återupptas

- 46 Efter det att generaladvokatens förslag till avgörande hade föredragits begärde Oriol Junqueras Vies, genom handling som gavs in till domstolens kansli den 12 november 2019, att den muntliga delen av förfarandet skulle återupptas. Han gjorde gällande att det uppkommit en ny omständighet bestående i att Tribunal Supremo (Högsta domstolen), den 30 oktober 2019, hade delgett honom ett beslut om inhibition av verkställigheten av den påföljd som han dömts till genom domen av den 14 oktober 2019 och som innebar att han var obehörig att utöva offentliga uppdrag och ämbeten.

- 47 Det föreskrivs härvidlag i artikel 83 i rättegångsreglerna att domstolen, efter att ha hört generaladvokaten, när som helst, får besluta att den muntliga delen av förfarandet ska återupptas, bland annat om domstolen anser att den inte har tillräcklig kännedom om omständigheterna i målet, eller om en part, efter det att den muntliga delen har förklarats avslutad, har lagt fram en ny omständighet som kan ha ett avgörande inflytande på målets utgång, eller om målet ska avgöras på grundval av ett argument som inte har avhandlats mellan de berörda.
- 48 I förevarande fall kan det emellertid konstateras att den nya omständighet som har åberopats i begäran om återupptagande av den muntliga delen av förfarandet uppkom, såsom framgår av själva lydelsen av denna begäran, i samband med det brottmål som avses i punkt 30 ovan och inte i samband med överklagandet av det beslut som nämns i punkt 25 ovan, vilket föranlett Tribunal Supremos (Högsta domstolen) hänskjutande till domstolen.
- 49 Mot bakgrund av detta förhållande anser domstolen, efter att ha hört generaladvokaten, att nämnda nya omständighet inte kan ha ett avgörande inflytande på målets utgång.
- 50 Det saknas följaktligen anledning att besluta att den muntliga delen av förfarandet ska återupptas.

Huruvida begäran om förhandsavgörande kan tas upp till prövning

- 51 Åklagarmyndigheten har, efter att vid domstolens muntliga förhandling ha tillfrågats om den eventuella betydelsen av domen av den 14 oktober 2019 för begäran om förhandsavgörande och för de eventuella följder som Tribunal Supremo (Högsta domstolen) kan besluta om med anledning av EU-domstolens svar på den hänskjutande domstolens frågor, svarat att det ankommer på sistnämnda domstol att rätta sig efter den dom som meddelas i förevarande mål och, för det fall det följer av denna dom att Oriol Junqueras Vies åtnjuter immunitet med stöd av artikel 9 i protokollet om unionens immunitet och privilegier, att avgöra vilka verkningar som en sådan immunitet har i samband med den berördes överklagande av det beslut som nämns i punkt 25 ovan.
- 52 Den spanska regeringen har för sin del i sak bedömt att immunitet enligt artikel 9 första stycket a i protokollet om unionens immunitet och privilegier – för det fall Oriol Junqueras Vies åtnjuter en sådan – inte har någon betydelse.
- 53 Det materiella innehållet i nämnda immunitet definieras nämligen genom hänvisning till medlemsstaternas nationella rätt, och Tribunal Supremo (Högsta domstolen) har i det beslut som avses i punkt 21 ovan påpekat att enligt spansk rätt garanteras spanska deputerade och senatorer immunitet endast vad gäller straffrättsliga förfaranden i vilka den dömande fasen ännu inte inletts den dag då de väljs till eller erhåller ställning som deputerad eller senator. Det understryks i förevarande fall i beslutet om hänskjutande att den dömande fasen i det straffrättsliga förfarande som avses i punkt 30 ovan hade inletts innan Oriol Junqueras Vies valdes till Europaparlamentet. Det finns följaktligen ingen immunitet som hindrar att han kvarhålls i häkte. Oriol Junqueras Vies är för övrigt inte längre häktad, utan ska avtjäna ett fängelsestraff till följd av domen av den 14 oktober 2019.
- 54 Den spanska regeringen förefaller således anse att tolkningsfrågorna, genom att de väsentligen avser förekomsten av immunitet, är hypotetiska, vilket framgår än mer efter domen av den 14 oktober 2019, varför det kan ifrågasättas huruvida begäran om förhandsavgörande kan tas upp till prövning.
- 55 Det framgår emellertid av EU-domstolens fasta praxis att det uteslutande ankommer på den nationella domstolen, vid vilken målet anhängiggjorts och vilken har ansvaret för det rättsliga avgörandet, att mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i målet bedöma såväl om ett förhandsavgörande är nödvändigt för att döma i saken som relevansen av de frågor som ställs till EU-domstolen (dom av den 10 december 2018, Wightman m.fl., C-621/18, EU:C:2018:999, punkt 26 och där angiven rättspraxis).

- 56 Av detta följer att nationella domstolars frågor presumeras vara relevanta och att domstolen endast kan neka att besvara frågorna då det framgår att den begärda tolkningen inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet eller då frågorna är hypotetiska eller EU-domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna ge ett användbart svar på nämnda frågor (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 december 2018, Wightman m.fl., C-621/18, EU:C:2018:999, punkt 27 och där angiven rättspraxis).
- 57 I förevarande fall följer det klart av den skrivelse från Tribunal Supremo (Högsta domstolen) som nämns i punkt 42 ovan att den domstolen anser att ett förhandsavgörande är nödvändigt för att den ska kunna avgöra det överklagande som ligger till grund för förevarande mål och att dess frågor fortfarande är relevanta.
- 58 Det framgår också klart av denna skrivelse och de angivelser som sammanfattas i punkterna 30, 31 och 36–39 ovan att den tolkning som Tribunal Supremo (Högsta domstolen) begär har ett direkt samband med saken i det nationella målet och att de frågor som ställs i det målet och i begäran om förhandsavgörande för det första inte är hypotetiska, utan hänförliga till verkliga omständigheter, och för det andra att de fortfarande är aktuella efter domen av den 14 oktober 2019. Det förväntades nämligen av den hänskjutande domstolen, vid tidpunkten då den hänsköt sin begäran om förhandsavgörande till EU-domstolen, och det förväntas fortfarande av den vid tidpunkten för avkunnandet av förevarande dom, oberoende av domen av den 14 oktober 2019, att den, i egenskap av domstol i första och sista instans, ska pröva Oriol Junqueras Vies överklagande av det beslut som nämns i punkt 25 ovan, genom vilket nämnda domstol nekade honom särskilt tillstånd att lämna anstalten där han var frihetsberövad för att kunna uppfylla ett krav enligt spansk rätt efter det att han valts till Europaparlamentet. I detta syfte önskar nämnda domstol även få klarhet i huruvida Oriol Junqueras Vies åtnjuter immunitet enligt artikel 9 i protokollet om unionens immunitet och privilegier och, om så är fallet, vilka verkningar som en sådan immunitet har.
- 59 Av detta följer att begäran om förhandsavgörande kan tas upp till prövning och att den hänskjutande domstolens frågor följaktligen ska besvaras.

Prövning av tolkningsfrågorna

- 60 Det kan inledningsvis konstateras att det framgår av beslutet om hänskjutande, såsom det har sammanfattats i punkterna 24 och 25 ovan, att Oriol Junqueras Vies, efter det att den behöriga nationella myndigheten officiellt hade tillkännagett att han valts till Europaparlamentet, av Tribunal Supremo (Högsta domstolen) nekades det särskilda tillstånd för att lämna anstalten där han var frihetsberövad som skulle ha gjort det möjligt för honom att uppfylla en formalitet som enligt spansk rätt krävs för att erhålla ställning som ledamot av Europaparlamentet och, efter det att denna formalitet uppfyllts, att bege sig till denna institutions mötesplats för att delta i den första sessionen för den mandatperiod som följde av det val till Europaparlamentet som hade anordnats den 26 maj 2019.
- 61 Tribunal Supremo (Högsta domstolen) har i detta sammanhang ställt sina tre frågor, som ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 9 i protokollet om unionens immunitet och privilegier ska tolkas på så sätt att en person som officiellt har förklarats vald till Europaparlamentet medan vederbörande varit häktad i ett förfarande avseende allvarliga brott, men som inte har tillåtits att uppfylla vissa krav enligt nationell rätt efter en sådan förklaring eller att bege sig till Europaparlamentet, för att delta i dess första session, ska anses åtnjuta immunitet enligt denna artikel. Vid jakande svar önskar den hänskjutande domstolen även få klarhet i huruvida denna immunitet innebär att häktningen av den berörda personen ska hävas, för att vederbörande ska kunna bege sig till Europaparlamentet och där uppfylla de formaliteter som krävs.

- 62 Det följer härvidlag av artikel 9 första och andra styckena i protokollet om unionens immunitet och privilegier att immunitet ska åtnjutas av "Europaparlamentets ledamöter". I artikeln definieras emellertid inte begreppet "ledamot av Europaparlamentet", vilket därför måste tolkas mot bakgrund av dess sammanhang och syften.
- 63 Vad beträffar sammanhanget, ska det för det första erinras om att det av lydelsen av artikel 10.1 FEU framgår att unionens sätt att fungera ska bygga på principen om representativ demokrati, som är ett konkret uttryck för värdet demokrati, vilket anges i artikel 2 FEU (se, för ett liknande resonemang, den dom som meddelas i dag i målet Puppinck m.fl./kommissionen, C-418/18 P, punkt 64).
- 64 Det föreskrivs i artikel 14.3 FEU, genom vilken denna princip genomförs, att medlemmarna av den institution som Europaparlamentet utgör ska väljas genom allmänna, direkta, fria och hemliga val för en period av fem år.
- 65 Det framgår av denna bestämmelse att ställningen som ledamot av Europaparlamentet följer av den omständigheten att en person har valts genom allmänna, direkta, fria och hemliga val, medan mandatperioden för medlemmarna av denna institution är det viktigaste kännetecknet för denna ställning.
- 66 Vad för det andra avser förfarandet för att välja Europaparlamentets ledamöter, anges i artikel 223.1 FEUF att det ankommer dels på Europaparlamentet att utarbeta ett utkast till nödvändiga bestämmelser för detta val genom allmänna direkta val enligt en i alla medlemsstater enhetlig ordning eller i enlighet med principer som är gemensamma för alla medlemsstater, dels på Europeiska unionens råd att fastställa dessa bestämmelser.
- 67 Den 20 september 1976 antogs valakten i vilken de principer anges som ska tillämpas på förfarandet för att välja Europaparlamentets ledamöter genom allmänna direkta val.
- 68 För det första föreskrivs härvidlag, i artikel 8 första stycket i denna akt, att om inte annat följer av bestämmelserna i akten "skall valförfarandet i varje medlemsstat genomföras enligt de nationella bestämmelserna". I synnerhet anges dessutom, i artikel 12 i nämnda akt, att Europaparlamentet "skall pröva företrädarnas behörighet" och "beakta de valresultat som medlemsstaterna officiellt har tillkännagivit".
- 69 Av dessa bestämmelser följer sammantaget att medlemsstaterna, på unionsrättens nuvarande stadium, i princip fortfarande har befogenhet att reglera valförfarandet och att, efter det att detta förfarande avslutats, officiellt tillkännage valresultatet. Europaparlamentet har för sin del ingen allmän befogenhet genom vilken det kan ifrågasätta att ett sådant tillkännagivande är rättsenligt eller kontrollera att det är förenligt med unionsrätten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 30 april 2009, Italien och Donnici/parlamentet, C-393/07 och C-9/08, EU:C:2009:275, punkterna 55–57, 60 och 67).
- 70 Det framgår vidare av samma bestämmelser att Europaparlamentet, genom att "beakta" de valresultat som medlemsstaterna officiellt har tillkännagett, med nödvändighet utgår från att de personer som officiellt har förklarats valda därmed har blivit medlemmar av denna institution, varför det ankommer på den att utöva sin befogenhet i förhållande till dem, genom att pröva deras behörighet.
- 71 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 70 i sitt förslag till avgörande ska nämnda bestämmelser följaktligen tolkas på så sätt att ställningen som ledamot av Europaparlamentet, vid tillämpningen av artikel 9 i protokollet om unionens immunitet och privilegier, erhålls till följd av att och vid tidpunkten då medlemsstaterna officiellt tillkännager valresultatet.

- 72 Genom valakten definieras vidare tidsgränserna för den period för vilken ledamöterna av Europaparlamentet väljs genom att det i artikel 5.1 och 5.2 i denna akt anges att denna mandatperiod sammanfaller med den femårsperiod som ska börja då den första sessionen öppnas efter varje val, vilket innebär att den ska börja och sluta vid samma tidpunkt som denna femårsperiod.
- 73 Det framgår härvidlag av artikel 11.3 och 11.4 i valakten att det ”nya” Europaparlamentet utan särskild kallelse ska sammanträda den första tisdagen sedan en månad har förflutit efter utgången av valperioden och att det ”avgående” Europaparlamentets befogenheter ska upphöra när det ”nya” Europaparlamentet sammanträder första gången. Enligt artikel 12 i denna akt är det dessutom vid detta första sammanträde som det ”nya” Europaparlamentet ska pröva företrädarnas behörighet och avgöra sådana tvister som kan uppkomma på grund av bestämmelserna i nämnda akt.
- 74 Av detta följer att till skillnad från ställningen som ledamot av Europaparlamentet – en ställning som dels erhålls vid tidpunkten då en person officiellt förklaras vald, såsom anges i punkt 71 ovan, dels upprättar en koppling mellan denna person och den institution som personen därefter hör till – medför uppdraget som ledamot av Europaparlamentet att det upprättas en koppling mellan nämnda person och den mandatperiod för vilken vederbörande har valts. Denna mandatperiod inleds först när det ”nya” Europaparlamentets första session har öppnats efter valet, vilket per definition sker efter det att medlemsstaterna officiellt har tillkännagett valresultatet.
- 75 Slutligen preciseras det i artikel 6.2 i valakten att Europaparlamentets ledamöter ska åtnjuta den immunitet och de privilegier som införs genom protokollet om unionens immunitet och privilegier.
- 76 Vad beträffar den rättsliga grunden för denna immunitet, anges i artikel 343 FEUF att unionen, på de villkor som anges i protokollet om unionens immunitet och privilegier, inom medlemsstaternas territorier ska åtnjuta den immunitet och de privilegier som krävs för att den ska kunna fullgöra sin uppgift. Även om det enligt denna artikel således är i detta protokoll som villkoren för denna immunitet ska fastställas, kräver artikeln inte desto mindre att unionen och, i synnerhet, medlemmarna i dess institutioner, ska åtnjuta den immunitet som krävs för att unionen ska kunna fullgöra sin uppgift. Av detta följer att dessa villkor, såsom de fastställs i nämnda protokoll och, i den mån det i protokollet hänvisas till medlemsstaternas rätt, i nationell lagstiftning, ska säkerställa att Europaparlamentet fullt ut är i stånd fullgöra det uppdrag som det har tilldelats.
- 77 Såsom framgår av såväl lydelsen av artikel 9 i protokollet om unionens immunitet och privilegier som av rubriken till dess kapitel III, i vilket denna artikel ingår, ska sådan immunitet härvidlag åtnjutas av ”Europaparlamentets ledamöter”, och följaktligen av de personer som har erhållit denna ställning till följd av att medlemsstaterna officiellt har tillkännagett valresultatet, såsom anges i punkt 71 ovan.
- 78 Vad beträffar den immunitet som Europaparlamentets ledamöter på så sätt garanteras, föreskrivs det i artikel 9 första stycket i detta protokoll att de ska åtnjuta lika omfattande immunitet, under hela den tid som Europaparlamentets sessioner för en viss mandatperiod pågår, även om detta parlament inte sammanträder rent faktiskt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 juli 1986, Wybot, 149/85, EU:C:1986:310, punkterna 12 och 27).
- 79 Däremot har artikel 9 andra stycket i protokollet om unionens immunitet och privilegier en annan tidsmässig omfattning.
- 80 Det anges nämligen i denna bestämmelse att immuniteten även ska vara tillämplig på Europaparlamentets ledamöter under resan till och från Europaparlamentets mötesplats, och, följaktligen, bland annat under resan till det första sammanträde som hålls efter det att valresultatet officiellt har tillkännagetts, för att den nya församlingen ska kunna hålla sin konstituerande session och pröva företrädarnas behörighet, såsom anges i punkt 73 ovan. Nämnda företrädare åtnjuter således den aktuella immuniteten innan deras mandatperiod inleds.

- 81 Av det ovan anförda följer att en person som officiellt har förklarats vald till Europaparlamentet till följd därav och från den tidpunkten ska anses ha erhållit ställning som ledamot av denna institution, vid tillämpningen av artikel 9 i protokollet om unionens immunitet och privilegier, och i denna egenskap åtnjuta den immunitet som föreskrivs i andra stycket i denna artikel.
- 82 Denna tolkning stöds av de mål som eftersträvas med protokollet om unionens immunitet och privilegier. Såsom framgår av domstolens praxis består dessa mål i att säkerställa att unionsinstitutionerna har ett fullständigt och effektivt skydd mot att deras funktion och oberoende hindras eller äventyras (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 juli 1986, Wybot, 149/85, EU:C:1986:310, punkterna 12 och 22, beslut av den 13 juli 1990, Zwartveld m.fl., C-2/88-IMM, EU:C:1990:315, punkt 19, och dom av den 22 mars 2007, kommissionen/Belgien, C-437/04, EU:C:2007:178, punkt 56).
- 83 Såvitt avser Europaparlamentet innebär dessa mål nämligen inte endast att dess sammansättning, enligt den i punkt 63 ovan nämnda principen om representativ demokrati samt artikel 14 FEU, på ett troget och fullständigt sätt ska återge det fria uttrycket för EU-medborgarnas val, genom allmänna direkta val, av de personer som medborgarna önskar ska företräda dem under en viss mandatperiod, utan även att Europaparlamentet i utövandet av sin verksamhet ska skyddas mot att dess funktion hindras eller äventyras.
- 84 Genom denna dubbla aspekt syftar den immunitet som föreskrivs till förmån för Europaparlamentets ledamöter till att säkerställa att denna institution är oberoende vid fullgörandet av sin uppgift, såsom Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har påpekat med avseende på de olika former av parlamentarisk immunitet som har införts i demokratiska politiska system (se, för ett liknande resonemang, Europadomstolen, 17 maj 2016, Karácsony m.fl. mot Ungern, CE:ECHR:2016:0517JUD004246113, § 138, och Europadomstolen, 20 december 2016, Uspaskich mot Litauen, CE:ECHR:2016:1220JUD001473708, § 98).
- 85 I överensstämmelse med dessa mål och det krav som det har erinrats om i punkt 76 ovan säkerställer den immunitet som föreskrivs i artikel 9 andra stycket i protokollet om unionens immunitet och privilegier skyddet av Europaparlamentets funktion och oberoende – såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 92 och 94 i sitt förslag till avgörande – genom att alla dess ledamöter, efter det att valresultatet officiellt har tillkännagetts, garanteras möjligheten att utan hinder resa till det första sammanträdet för den nya mandatperioden, för att uppfylla de formaliteter som föreskrivs i artikel 12 i valakten, och genom att göra det möjligt för den nya församlingen att bildas.
- 86 Därmed bidrar nämnda immunitet även till att säkerställa den fulla verkan av den rätt till valbarhet som garanteras i artikel 39.2 i stadgan om de grundläggande rättigheterna – vilken är stadgans uttryck för den i artikel 14.3 FEU och artikel 1.3 i valakten stadfästa principen om allmänna, direkta, fria och hemliga val (se, analogt, dom av den 6 oktober 2015, Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, punkt 44) – genom att göra det möjligt för de personer som har valts till ledamöter av Europaparlamentet att uppfylla de formaliteter som krävs för att tillträda sitt uppdrag.
- 87 En sådan person som Oriol Junqueras Vies, som officiellt har förklarats vald till Europaparlamentet medan han varit häktad i ett förfarande avseende allvarliga brott, men som inte har tillåtits att uppfylla vissa krav enligt nationell rätt efter en sådan förklaring eller att bege sig till Europaparlamentet, för att delta i dess första session, ska följaktligen anses åtnjuta immunitet enligt artikel 9 andra stycket i protokollet om unionens immunitet och privilegier.
- 88 Det ska under dessa omständigheter prövas, såsom den hänskjutande domstolen har begärt, huruvida denna immunitet innebär att häktningen av en sådan person ska hävas, för att vederbörande ska kunna bege sig till Europaparlamentet och där uppfylla de formaliteter som krävs.

- 89 Sålunda härvidlag har angetts i punkt 24 ovan blev Oriol Junqueras Vies ledamot av Europaparlamentet den 13 juni 2019, den dag då de behöriga spanska myndigheterna officiellt tillkännagav resultatet av det val till Europaparlamentet som hade anordnats den 26 maj 2019. Vid den tidpunkten var han häktad.
- 90 Det följer av vad som anförts i punkterna 83–86 ovan att den immunitet som föreskrivs i artikel 9 andra stycket i protokollet om unionens immunitet och privilegier bland annat innebär att en sådan rättslig åtgärd som häktning inte får hindra friheten för Europaparlamentets ledamöter att resa till platsen där det första sammanträdet för den nya mandatperioden ska hållas, för att där uppfylla de formaliteter som krävs enligt valakten.
- 91 Om den behöriga nationella domstolen anser att det finns anledning att kvarhålla en person som har erhållit ställning som ledamot av Europaparlamentet i häkte ankommer det, under dessa omständigheter, på den domstolen, enligt artikel 9 tredje stycket i protokollet om unionens immunitet och privilegier, att snarast ansöka om att Europaparlamentet ska upphäva den immunitet som har beviljats enligt andra stycket i denna artikel.
- 92 Med beaktande av vad som anförts ovan ska den hänskjutande domstolen ges följande svar. Den omständigheten att immunitet föreligger enligt artikel 9 andra stycket i protokollet om unionens immunitet och privilegier innebär att häktningen av en person som åtnjuter sådan immunitet ska hävas, för att personen ska kunna bege sig till Europaparlamentet och där uppfylla de formaliteter som krävs. Om den behöriga nationella domstolen emellertid anser att det finns skäl för fortsatt häktning efter det att den berörda personen har erhållit ställning som ledamot av Europaparlamentet, måste den snarast ansöka om att Europaparlamentet ska upphäva nämnda immunitet, i enlighet med artikel 9 tredje stycket i samma protokoll.
- 93 Det ankommer även på den hänskjutande domstolen att bedöma vilka verkningarna är av den immunitet som Oriol Junqueras Vies eventuellt åtnjuter i andra förfaranden, såsom de som anges i punkt 30 ovan, med iakttagande av unionsrätten, och i synnerhet av den princip om lojalt samarbete som avses i artikel 4.3 första stycket FEU (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 oktober 2008, Marra, C-200/07 och C-201/07, EU:C:2008:579, punkt 41). I detta sammanhang ska nämnda domstol särskilt beakta de omständigheter som det har erinrats om i punkterna 64, 65, 76 och 82–86 ovan.
- 94 Av det ovan anförda följer att de frågor som har ställts ska besvaras enligt följande. Artikel 9 i protokollet om unionens immunitet och privilegier ska tolkas på så sätt att
- en person som officiellt har förklarats vald till Europaparlamentet medan vederbörande varit häktad i ett förfarande avseende allvarliga brott, men som inte har tillåtits att uppfylla vissa krav enligt nationell rätt efter en sådan förklaring eller att bege sig till Europaparlamentet, för att delta i dess första session, ska anses åtnjuta immunitet enligt andra stycket i denna artikel,
 - denna immunitet innebär att häktningen av den berörda personen ska hävas, för att vederbörande ska kunna bege sig till Europaparlamentet och där uppfylla de formaliteter som krävs. Om den behöriga nationella domstolen emellertid anser att det finns skäl för fortsatt häktning efter det att nämnda person har erhållit ställning som ledamot av Europaparlamentet, måste den snarast ansöka om att Europaparlamentet ska upphäva nämnda immunitet, i enlighet med artikel 9 tredje stycket i samma protokoll.

Rättegångskostnader

⁹⁵ Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

Artikel 9 i protokoll (nr 7) om Europeiska unionens immunitet och privilegier ska tolkas på så sätt att

- **en person som officiellt har förklarats vald till Europaparlamentet medan vederbörande varit häktad i ett förfarande avseende allvarliga brott, men som inte har tillåtits att uppfylla vissa krav enligt nationell rätt efter en sådan förklaring eller att bege sig till Europaparlamentet, för att delta i dess första session, ska anses åtnjuta immunitet enligt andra stycket i denna artikel,**
- **denna immunitet innebär att häktningen av den berörda personen ska hävas, för att vederbörande ska kunna bege sig till Europaparlamentet och där uppfylla de formaliteter som krävs. Om den behöriga nationella domstolen emellertid anser att det finns skäl för fortsatt häktning efter det att nämnda person har erhållit ställning som ledamot av Europaparlamentet, måste den snarast ansöka om att Europaparlamentet ska upphäva nämnda immunitet, i enlighet med artikel 9 tredje stycket i samma protokoll.**

Underskrifter